

Öst/HS o Socialtjänst 2
Sofia Urby Engren
Sofia.Urby@ivo.se

Skolberga Vårdhem
Uttringevägen 1
144 63 Rönninge

Den 1 juni 2013 tog den nybildade myndigheten Inspektionen för vård och omsorg, IVO, över ansvaret för tillsyn av hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt LSS samt viss tillståndsprövning. Det innebär att ärenden som vid denna tidpunkt ännu inte var avslutade hos Socialstyrelsen flyttades över i sin helhet till IVO.

Ärendet

Tillsyn av Skolberga HVB Salems kommun.

Beslut

Ärendet avslutas.

Bakgrund

Tillsynsmyndigheten inledde med stöd av 13 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL en tillsyn av Skolberga den 16 maj 2013. Under 2006 och 2008 genomfördes en tillsyn i ett antal hem för vård eller boende för personer med psykisk funktionsnedsättning. Vid inspektionen 2013 följdes den tillsynen upp. Utöver uppföljningen granskades hur den placerade deltagit i planering, genomförande och uppföljning av insatserna.

Underlag

Vid inspektionen på Skolberga deltog Samira Aqil och Sofia Urby Engren.

- Enkät besvarad av föreståndare
- Personalmatris
- Uppgifter om placerade personer, placeringens längd mm
- Intervju med föreståndare
- Intervju med representanter i personalgruppen
- Intervju med två av de placerade personerna

Redovisning av tillsyn

Verksamheten

Skolberga HVB har tillstånd att bedriva hem för vård eller boende enligt 7 kap 1 § punkt 1 SoL. Senaste tillståndet är utfärdat 2013-07-04 efter ansökan om ny föreståndare. Verksamheten har tillstånd för 25 personer och bedrivs i en fastighet i Rönninge.

Målgrupp

Målgruppen är kvinnor och män med psykiatrisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, med eller utan missbruksproblem.

Verksamheten är indelad i två grupper, en som kallas omvårdnadsgrupp och en som kallas rehabiliteringsgrupp. Innan verksamheten tar emot en ny person görs en bedömning verksamheten kan tillgodose behoven. Personalen uppger att de har svårt att möta behoven hos yngre personer som inte har någon erfarenhet av vuxenliv.

Medelåldern för de placerade är 53 år. Den yngsta är 30 år och den äldsta är 75 år. Sex av de placerade är kvinnor och 17 är män. En av personerna har varit placerad i 19 år, tre mellan 12 och 16 år. Tre personer har varit placerad mellan 8 och 9 år och resterande sexton personer upp till 4 år.

Personal och bemanning

Ungefär 18 tillsvidareanställd personal och föreståndaren bemannar verksamheten dygnet runt. Utöver det arbetar cirka 15 personer som vikarier med olika tjänstgöringsgrad i verksamheten.

Vardagar på dagtid tjänstgör sju till åtta personal i verksamheten. På kvällen finns två personal i tjänst och på natten är en till två personal tillgängliga i verksamheten och en sjuksköterska finns tillgänglig på telefon.

Cirka elva av den tillsvidareanställda personalen är utbildad mentalskötare och fyra är utbildade till sjuksköterska. Två personer har så kallad steg 1 utbildning inom kognitiv beteendeterapi och en är legitimerad psykoterapeut med KBT inriktning.

Av vikarierna är majoriteten utbildade mentalskötare. En vikarie och en fast anställd är utbildad socionom. Utöver detta finns personal med olika yrkesutbildningar och många har vidareutbildningar inom Ett självständigt liv (ESL) och kortare utbildningar inom drogförebyggande arbete och kognitiv beteendeterapi. I genomsnitt har personalen erfarenhet av 7 års arbete med målgruppen.

Alla placerade har en namngiven patientansvarig läkare på en psykiatrisk öppenvårdsmottagning. Alla har även husläkare på Salems vårdcentral eller på annan vårdcentral på hemorten

Verksamheten ser till att alla placerade får göra en munhälsobedömning varje år av en tandhygienist. I verksamheten finns en psykoterapeut finns anställd.

Arbetssätt

Chef och personal uppger att deras arbete styrs av de biståndsbeslut och uppdrag som de fått av kommuner som ansvarar för placeringen.

Det arbetssätt som personalen beskriver utmärks av stor respekt för de placerade och strävan mot hög delaktighet. Uppdragen ser olika ut om personens ska till rehabiliteringsgruppen eller omvårdnadsgruppen. Uppdragen till rehabiliteringsgruppen är ofta tydliga och avgränsade. Omvårdnadsgruppens uppdrag präglas av att arbeta för att nå höjd livskvalitet. I det dagliga arbetet med stöd i vardagssysslor vävs förändringsarbetet in. Genomgående beskriver chefen och personalen att sysselsättning är viktigt för många. Det arrangeras sysselsättning på Skolberga HVB och sysselsättning kan även förläggas utanför verksamheten. Det finns en patientförening som utför vissa arbetsinsatser och de placerade får ersättning för sitt arbete.

Personalens kompetens i de olika grupperna anpassas efter de olika behoven. Personalen, inklusive kock och vaktmästare, har gemensam handledning som bidrar till gemensamt förhållningssätt. I intervju med personalen framkommer att de kan tillgodose alla olika behov av stöd och att de är öppna för att hitta olika lösningar för att arbeta upp en god relation till den placerade. Vid introduktion av nya medarbetare, som fått provanställning, går chefen igenom vilket förhållningssätt som råder och de som inte arbetat efter det får inte fortsätta sin anställning.

Den placerades delaktighet i planering och genomförande

Intervju med chef och personal

I intervju med chef och personal framkommer att de inför varje placering strävar att få den enskilde delaktig och delta i diskussion om hur lång placeringen beräknas bli.

Vid placeringens start ges information om verksamheten och den som utsetts som kontaktperson har kontinuerlig kontakt och försöker få en bra relation till den placerade. Utifrån det uppdrag verksamheten får från de placerande kommunerna kartlägger personalen behov och inventerar intressen, sedan utformas en genomförandeplan tillsammans med den placerade. Planen ses som ett instrument för åstadkomma delaktighet. Genomförandeplanen ligger sedan till grund för ett veckoschema som den placerade och kontaktpersonen upprättar varje vecka.

Veckoschemat beskrivs vara ett instrument för att åstadkomma delaktighet och för att konkretisera arbetet mot målen i genomförandeplanen.

Personalen beskriver att de under planeringsdagar och arbetsplatsmöten diskuterar hur de ska arbeta för att de placerade ska bli delaktiga.

Personalen beskriver att de alltid respekterar en stäng dörr och knackar alltid på dörren till de placerades rum för att värna om integriteten. Om någon placerad talar om sina personliga förhållanden eller uppträder väldigt självutlämnande inför andra försöker personalen få den placerade att fortsätta samtalet enskilt eller hjälpa dem bli medvetna om hur de ska uppträda för att värna om sin integritet. Vidare uppges att dygnsrytm och vanor respekteras. Vid intervju med chefen framkommer att integriteten och respekten för den placerade ytterligare kommer att förbättras då de ska övergå till att förvara och ge de placerade sin medicin i deras egna rum istället för i sjuksköterskans rum.

De som är placerade i huvudbyggnaden delar på toalett och dusch. Personalen är medveten om att det ibland kan vara svårt att respektera integritet under dessa förhållanden och de beskriver att de brukar försöka styra de placerade olikas tider för dusch.

Intervju med placerade

Vid inspektionen intervjuades två personer. De tycker att de kunnat påverka valet av verksamhet och har varit delaktiga i planeringen och när innehållet i stödet bestämdes. De säger att personalen ger ett respektfullt bemötande och både visar hänsyn men även påtalar om de anser att något behöver förändras.

Fem av de placerade har inte haft möte med handläggare inom socialtjänsten under de senaste 12 månaderna.

Dokumentation av planering och genomförande

Granskning av dokumentation

Alla placerade har en journal och genomförandeplan. Dokumentationen förs digitalt. Dokumentationen förvaras så obehöriga inte har tillgång till den.

Det förs journalanteckningar för alla placerade. Anteckningarna har rubriker och det framgår att den placerade haft inflytande över det praktiska genomförandet av insatsen. Journalanteckningarna förs kring det som är väsentligt, olika händelser av betydelse samt åtgärder som är vidtagna.

I alla granskade akter finns genomförandeplan där det framgår kortsiktig konkreta mål. För vissa finns även långsiktiga övergripande mål för placeringen. De konkreta målen, som är flest, kan handla om vardagliga sysslor kring hemmets skötsel, egen hygien, måltider och aktiviteter. Målen berör även hur den placerade ska uppnå mentalt välbefinnande genom att till exempel minska oro och hur den placerade ska

upptäcka tidiga tecken på försämring. Det framgår av planerna att den enskilde varit delaktig och uttryckt vad de tycker. Det framgår av genomförandeplanerna och dokumentationen att det sker en kontinuerlig uppföljning av placeringen och insatserna.

Intervju med placerade

En av de placerade som intervjuas har kännedom om att det förs dokumentation men den placerade har inte bett om att få ta del av den. Båda berättar att de har ett schema som utgår från den planering de har där det framgår olika aktiviteter och stödinsatser.

Synpunkter och klagomål

Intervju med chef och personal

På verksamhetens hemsida finns ett formulär som kan användas att föra fram synpunkter och klagomål anonymt av de placerade, anhöriga, personal och övriga.

Personalen berättar att det genomförs stormötet en gång per månad och då har alla möjlighet att uttrycka sina synpunkter. Dessa protokollförs så de som inte deltar kan ta del av informationen skriftligt. Vid morgonsamlingen samlas synpunkter in från de placerade. För de som inte deltar samlas synpunkter och önskemål in individuellt. Personalen uppger att de är lyhörda och uppmärksamma på hur olika personer uttrycker sina åsikter eller önskningsar. Personalen beskriver att de tar emot synpunkter och klagomål muntligt från de placerade och respektar om de inte vill att det ska framkomma från vem uppgifterna kommer. Vidare beskrivs att personalen är medveten om de hinder de placerade kan uppleva med att ta upp negativa synpunkter utifrån den relation de har till personalen.

Personalen säger att det är lätt att föra synpunkter och klagomål vidare och att dessa åtgärdas snabbt både i den vardagliga verksamheten och då det innebär mer genomgripande förändringar.

I intervju med chefen framkommer att verksamheten samlar in, åtgärdar, dokumenterar och sammanställer synpunkter och klagomål som uppdagar både på individ och övergripande nivå. Verksamheten har en låda för synpunkter och klagomål men hittills har inga klagomål eller synpunkter lämnats där.

Intervju med placerade

Båda känner till hur de kan framföra några synpunkter eller klagomål och beskriver att det kan ske på stormöte, morgonmöten eller individuellt. De säger att det är lätt att ta upp synpunkter och klagomål direkt med personalen och de ger exempel på synpunkter som personalen tagit hänsyn till.

Bestämmelserna om lex Sarah

Chefen och personalen uppger att de känner till sin skyldighet att rapportera, utreda och anmäla missförhållanden enligt lex Sarah. De känner till vart de kan hämta information och anmälningsblankett. Det har inte inträffat någon händelse under det senaste året som rapporterats enligt lex Sarah.

Skälen för beslutet*Tillämpliga bestämmelser*

- 3 kap. 3 och 5 §§ SoL
- 6 kap. 1 och 4 §§
- 7 kap 1 §
- 11 kap. 5 och 6 §§ SoL
- 3 kap Socialtjänstförordningen (SoF)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2011:5) om lex Sarah.
- Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2006:5) om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.
- Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd (2003:20) om hem för vård eller boende.

*Bedömning**Delaktighet*

I intervju med chef, personal och placerade samt genom granskning av dokumentation framgår att verksamheten på olika sätt arbetar för att få hög delaktighet i planering och genomförandet av stödet. Det framkommer i intervjuer med de placerade att de upplever att de varit delaktiga i planeringen och genomförandet.

Dokumentation

Tillsynsmyndigheten har granskat genomförandeplaner och fortlöpande dokumentation för ett urval av de placerade och anser att de enskildas delaktighet framgår i den dokumentation som granskats.

Alla placerade har genomförandeplan med konkreta mål och för vissa finns även mer övergripande mål. Dokumentationen skulle kunna utvecklas ytterligare genom att tydliggöra hur de konkreta vardagliga målen och insatserna strävar mot ett övergripande mål, samt dokumentera hur dessa följs upp.

Lex Sarah

Chefen och personalen uppger att det finns rutiner för att rapportera, utreda och anmäla missförhållanden i verksamheten. Personalen uppger att de känner till rapporteringsskyldigheten.

Synpunkter och klagomål

I information från chef och personal framgår att synpunkter och klagomål tas omhand på ett systematiskt sätt och tillsynsmyndigheten anser att verksamheten uppfyller lagar och förordningar inom de delar av kvalitetssystemets som granskats.

Placeringstider

Verksamheten har tillstånd att bedriva hem för vård eller boende. Hem för vård eller boende definieras i 3 kap. 1 § SoF som ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. För att få tillstånd för sådan verksamhet krävs i enlighet med Regeringens proposition 1996/97:124 Ändring i socialtjänstlagen att verksamheten utöver själva boendet även erbjuder behandling.

Det uttalas i en dom från KR Jönköping (811-06) att ett betydande inslag av behandling ska erbjudas på hem för vård eller boende. Tillsynsmyndigheten vill göra verksamheten uppmärksam på att för att kunna hävda att det sker bör dessa inslag dokumenteras och följas upp. Tillsynsmyndigheten menar att det kan finnas svårigheter att hävda att det pågår insatser med ett betydande inslag av behandling under långa placeringar.

När ett hem för vård eller boende ges tillstånd bedöms bostadsstandarden för de placerade utifrån att de placerade ska vistas i hemmet under en begränsad tid, då behandlingen pågår. Flertalet av de placerade på Skolberga erbjuds egna rum som delvis är möblerade med de enskildas egna möbler. Flertalet har inte egen dusch eller toalett. Flertalet har inte eget kök utan tillgång till det gemensamma köket. En placering på hem för vård eller boende är en kvalitetsfråga för den enskilde.

Verksamheten har tillsammans med den placerande nämnden ansvar att kontinuerligt följa upp om behov av behandling kvarstår. Verksamheten har ett ansvar att samverka med de placerande nämnderna. Verksamheten, nämnden och den enskilde ska tillsammans arbeta för att hitta individanpassade lösningar för den enskilde. Av intentionerna i Regeringens proposition 1993/94:218 Psykiskt stördas villkor framgår att behovet av egen bostad aldrig kan ersättas med vård och behandling på ett hem för vård eller boende.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Eva Hersler. I den slutliga handläggningen har inspektören Samira Aqil deltagit. Inspektör Sofia Urby Engren har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Eva Hersler

Sofia Urby Engren

Kopia på beslut till placerande nämnder